
PRAKSA USTAVNOG SUDA BOSNE I HERCEGOVINE

Stručni članak

DOI	COBISS.RS-ID	UDK
10.7251/APDN2201078S	136345857	342.98:342.565.2(497.6)

Prof. dr Marina M. SIMOVIĆ *

* Sekretar u Ombudsmanu za djecu Republike Srpske, vanredni profesor Fakulteta pravnih nauka Panevropskog univerziteta „Apeiron”, Banja Luka; e-mail: marina.s@blic.net

A**ps**trakt: Uopšteno govoreći, nadležnosti Ustavnog suda Bosne i Hercegovine definisane su u članovima IV/3, VI/3 i VI/4 Ustava Bosne i Hercegovine. U okviru osnovne zadaće – podržavanja Ustava Bosne i Hercegovine, prema ovim ustavnim odredbama, radi se o sedam vidova nadležnosti, što u krajnjem znači i diferencirane postupke, kao i specifične odluke zavisno od vrste nadležnosti i prirode sporova. U osnovi, diferenciranje ovih nadležnosti se zasniva na činjenici u kojoj mjeri Ustavni sud Bosne i Hercegovine, pored klasičnog zadatka koji se odnosi na zaštitu ustavnosti, u pojedinim vrstama sporova ostvaruje i neposredniju vezu sa sudskom, odnosno zakonodavnom vlašću.

U članku se daje prikaz nekoliko najnovijih odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine iz apelacione jurisdikcije ovog suda. U skladu sa članom VI/3b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, takođe, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini. Uz to, u skladu sa članom 18, stav 1 Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku kojeg je koristio.

Ključne riječi: Ustav BiH, Ustavni sud BiH, Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, Evropski sud za ljudska prava, pravo na pravično suđenje....

Pravo na ličnu slobodu i bezbjednost

Mjere zabrane

U konkretnom slučaju povrijeđeno je apelantovo pravo iz člana II/3d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5, stav 1, tačka c, Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda za vrijeme koje je apelant proveo u pritvoru nakon potvrđivanja optužnice, koje je duže od jedne godine i šest mjeseci.

Iz obrazloženja:

Ustavni sud je isti apelantov navod ispitaio u predmetu broj AP-4391/17 od 6. decembra 2017. godine (odluka dostupna na www.ustavnisud.ba) u odnosu na član 2, Protokola broj 4 uz Evropsku konvenciju, a u navedenom predmetu apelantu su bile izrečene mjere zabrane putovanja i sastajanja i kontaktiranja sa određenim licima. I u navedenom predmetu apelant je pokrenuo pitanje zakonitosti izrečenih mjera s obzirom na to da su mu one izrečene nakon što je proveo u pritvoru šest mjeseci (u fazi istrage). Imajući u vidu da je, dakle, identičan navod

ispitao u predmetu broj AP-4391/17, Ustavni sud će bez daljnje analize samog sadržaja mjera i ovdje zaključiti da može biti primijenjen član 2, Protokola broj 4 uz Evropsku konvenciju. Razlog za navedeno jeste činjenica da apelant „generalno“ osporava zakonitost izricanja mjera zabrane nakon što protekne maksimalno vrijeme trajanja pritvora, ali i činjenica da članovi 5 i 2, Protokola broj 4 uz Evropsku konvenciju, ali i član 8 imaju zajednički zahtjev u svom osnovu, a to je zahtjev „zakonit“, odnosno zakonitosti.

Stoga, bez daljnjeg upuštanja u samu suštinu izrečenih mjera (što ni apelant ne problematizuje) Ustavni sud ne nalazi razlog da odstupi od stava izraženog u Odluci broj AP- 4391/17. U navedenom predmetu Ustavni sud je, ispitujući apelantove navode u odnosu na povredu prava na slobodu kretanja, odnosno da li su mjere izrečene „u skladu sa zakonom“ i „procedurom propisanom zakonom“, u tački 41 obrazložio zašto smatra da su mjere zabrane zakonite, te Ustavni sud ne vidi razlog da odustane od svoje dosadašnje prakse. Naime, Ustavni sud je utvrdio (na navedenom je insistirao i redovni sud u konkretnom predmetu) da mjere zabrane mogu trajati dok za tim postoji potreba (u navedenom predmetu je bio primijenjen Zakon o krivičnom postupku Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 53/12, 91/17 i 66/18), član 126b, tačka 5, koji je po svom sadržaju identičan članu 186, stav 5, ovog zakona na koji se pozvao redovni sud u konkretnom predmetu). Dakle, navedeni član pravi jasnu razliku u trajanju mjere pritvora koji je ograničen u svim fazama postupka i koji se mora striktno primjenjivati u odnosu na mjere zabrane koje nisu ograničenog karaktera iako postoji obavezna kontrola opravdanosti i mjera zabrane. Stoga, Ustavni sud smatra da su izrečene mjere izrečene u skladu sa zakonom, pa je apelacija u ovome dijelu neosnovana.

Nadalje, Ustavni sud zapaža da je redovni sud dao jasno obrazloženje zašto su izrečene mjere zabrane potrebne, a apelant je u apelaciji naveo da, usljed izrečenih mjera, nije u mogućnosti da raspolaže „nizom zagwarantovanih prava“, između ostalog prava na ljekarsku pomoć. Međutim, ovaj navod Ustavni sud smatra paušalnim, dok druga apelantova prava mogu biti ograničena, ali Ustavni sud smatra da u ovom trenutku apelant nije doveo u pitanje postojanje proporcionalnosti između izrečene mjere i cilja koji se njome želi postići.

(Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine broj AP-4176/20 od 21. januara 2021. godine)

Pravo na pravično suđenje

Korišćenje posebnih istražnih radnji

Ne postoji povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6 Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda u predmetnom krivičnom postupku sagledanom u cjelini, zbog činjenice da su kao dokazi korišteni materijali dobijeni preduzimanjem posebnih istražnih radnji, iz drugog predmeta u kojem se vodi istraga protiv apelanta za isto krivično

djelo, budući da su u konkretnom slučaju ispoštovana sva prava odbrane apelanta. Takođe, redovni sudovi su za svoje odluke dali detaljno, jasno i argumentovano obrazloženje u pogledu činjeničnog stanja i primjene prava proisteklog iz izvedenih dokaza, uz njihovu pojedinačnu i međusobnu ocjenu, kao i o tome zašto su izveli zaključak da je apelant počinio inkriminisane radnje obuhvaćene krivičnim djelom (međunarodno navođenje na prostituciju) koje mu je stavljeno na teret pri čemu je apelantova odbrana imala jednaku mogućnost kao i „optužba“ da predlaže i pobija dokaze.

Iz obrazloženja:

Ustavni sud primjećuje da je osporena odluka Apelacionog vijeća posebnu pažnju posvetila svim navodima apelantove odbrane od suštinskog značaja, kojima su osporavani stavovi Suda BiH iz prvostepene presude i koje navode je apelant ponovio u postupku pred Ustavnim sudom, te da je u toj drugostepenoj presudi dato obrazloženje zašto apelantovi navodi ne utiču na konačnu odluku koja se tiče njegove krivice za počinjeno predmetno krivično djelo. Kako se suština žalbenih navoda odnosila na tvrdnje apelantove odbrane o pogrešnom zaključku prvostepenog suda da je on počinilac predmetnih krivičnih djela, Ustavni sud nalazi da samo prihvatanje činjenično-pravnih zaključaka prvostepenog vijeća Suda BiH od strane Apelacionog vijeća u tom smislu nije ugrozilo poštovanje garancija prava na obrazloženu sudsku odluku na apelantovu štetu, s obzirom na prethodno zauzeti stav Ustavnog suda da nema proizvoljnosti u načinu na koji je Sud BiH cijenio dokaze i izveo zaključak o apelantovoj krivici. Pri tome, Ustavni sud podsjeća da suštinsko potvrđivanje određenog činjeničnog utvrđenja ili pravnog shvatanja iz nižestepene sudske odluke od strane više sudske instance čak i bez detaljnog obrazlaganja žalbenih navoda, ne dovodi per se u pitanje pravičnost postupka sagledanog u cjelini kada obrazloženje nižestepene presude zadovoljava standarde prava na pravično suđenje iz člana 6, stav 1, Evropske konvencije (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP-4779/14 od 10. maja 2017. godine, stav 40).

Shodno tome, Ustavni sud smatra da su apelantovi navodi o kršenju prava na pravično suđenje iz člana 6 Evropske konvencije neosnovani, odnosno da u okolnostima konkretnog predmeta ne postoji ništa što bi potkrijepilo zaključak da prava odbrane apelanta nisu odgovarajuće poštovana u pogledu izvedenih dokaza ili da je procjena domaćih sudova bila proizvoljna (uporedi Bykov [GC], aplikacija broj 4378/02, stav 89, 10. mart 2009. godine, stav 98). Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud zapaža da u predmetnom krivičnom postupku sagledanom u cjelini, prilikom utvrđivanja apelantove krivičnopravne odgovornosti, apelantu nisu bile uskraćene bilo kakve procesne garancije, a što bi dovelo do kršenja prava na pravično suđenje u smislu člana 6 Evropske konvencije.

(Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, broj AP-3229/19 od 7. aprila 2021. godine)

Pravo na pravično suđenje

Rezriješenje direktora društva sa ograničenom odgovornošću

Postoji kršenje prava na pravično suđenje iz člana II/3e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6, stav 1, Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda kada su redovni sudovi proizvoljno primijenili odredbe člana 162 Zakona o privrednim društvima koja se tiču pitanja razrješenja direktora društva sa ograničenom odgovornošću, a da pri tome nisu izvršili analizu konkretnog predmeta i u odnosu na odredbe čl. 131, 152, 162 i 317 istog zakona kojim je regulisano pitanje sastava i funkcionisanja skupštine društva sa ograničenom odgovornošću, prenosa ovlaštenja direktora na druga lica i ostavke direktora društva sa ograničenom odgovornošću i posljedica koje iz ostavke proizlaze, a koje su vezane i za obavezu brisanja lica ovlaštenog za zastupanje iz registra poslovnih subjekata kako je to propisano članom 52, stav 5, Zakona o registraciji privrednih društava.

Iz obrazloženja:

Iz činjenica predmeta proizlazi da tuženog kao društvo sa ograničenom odgovornošću čine suosnivač i apelantica, odnosno da tuženi nema drugih članova. Prema odredbama člana 131 Zakona o registraciji privrednih društava („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 67/13, 15/16 i 84/19), koji redovni sudovi takođe nisu uzeli u obzir, skupštinu društva sa ograničenom odgovornošću čine članovi društva, a u slučaju da društvo sa ograničenom odgovornošću čini samo jedno lice, to lice ili lice koje on ovlasti, predstavlja skupštinu društva. Dakle, u takvoj situaciji proizlazi i da je jedina osoba kojoj se apelantica mogla obratiti sa svojim zahtjevima, suosnivač, koji uz apelanticu predstavlja skupštinu društva, a koji nije reagovao na bilo koji način na podnesenu ostavku i zahtjeve za prenos ovlaštenja na drugu osobu (koja bi u okolnostima konkretnog slučaja bio ili suosnivač ili drugo lice koje bi on imenovao), nakon čega je apelantica i zatražila zaštitu sudskim putem. Pri tome su redovni sudovi, utvrđujući apelantino pravo na istupanje iz tuženog kao suosnivača, zanemarili i činjenicu da u kontekstu navedene odredbe člana 131 Zakona o privrednim društvima („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 127/08, 58/09, 100/11, 67/13, 100/17 i 82/19), nakon apelantiniog istupanja iz društva, suosnivač ostaje jedina osoba koja čini društvo i samim tim preuzima ulogu skupštine društva i jedini može donositi odluke vezane za rad tuženog.

Redovni sudovi nisu uzeli u obzir da apelantini pravni interes za utvrđenje, sudskim putem, da joj je prestalo pravo i obaveza obavljanja poslova direktora kao lica ovlaštenog za zastupanje tuženog, te da sud naloži tuženom da trpi brisanje apelantice kao lica ovlaštenog za zastupanje tuženog, proizlazi iz činjenice da i pored toga što shodno zakonskoj odredbi ostavka važi od dana davanja i bez potrebe za saglasnosti organa društva, ostavka za sobom, shodno odredbi člana 52, stav 5, Zakona o registraciji privrednih društava, povlači obavezu brisanja osobe, u ovom slučaju apelantice, kao lica ovlaštenog za zastupanje i vršenje funkcije direk-

tora iz registra društava. Shodno zakonskim odredbama, u konkretnom slučaju, ovu obavezu može izvršiti jedino suosnivač (ili lice koje on ovlasti) koji apelantičinim istupanjem iz društva ostaje jedina osoba koja čini tuženog kao društvo sa ograničenom odgovornosti i koja na takve apelantičine zahtjeve nije reagovala. Navedeno, nesumnjivo, predstavlja i preduslov da bi apelantica mogla zasnovati radni odnos kod drugog poslodavca.

(Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, broj AP-4430/19 od 5. maja 2021. godine)

Pravo na pravično suđenje

Obrazloženje presude u krivičnom postupku

Nema kršenja prava na pravično suđenje iz člana II/3e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6, stavova 1 i 2 Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda kada su redovni sudovi za svoje odluke dali detaljno, jasno i argumentovano obrazloženje u pogledu izvedenih dokaza i njihove pravne valjanosti, te primjene materijalnog i procesnog prava, te kada nema elemenata koji bi ukazivali na to da je dokazni postupak zloupotrijebljen na apelantovu štetu. Osim toga, iz obrazloženja osporenih presuda ne proizilazi ništa što bi ukazivalo da su redovni sudovi imali sumnju u pogledu postojanja bilo koje činjenice koja čini obilježje krivičnog djela koje je apelantu stavljeno na teret, pa da bi tu sumnju rješavali presudom na način koji je povoljniji za apelanta kao optuženog.

Iz obrazloženja:

Ustavni sud zapaža da je apelant identične prigovore isticao tokom postupka pred prvostepenim i drugostepenim sudom, a o čemu su se prvostepeni i drugostepeni sud dovoljno jasno, precizno i argumentovano izjasnili. S tim u vezi, Ustavni sud prvenstveno ukazuje da u predmetnom krivičnom postupku nije izostala brižljiva i savjesna ocjena dokaza. Naime, Ustavni sud zapaža da je Osnovni sud ukazao na kojim dokazima je zasnovao svoju odluku, i to na iskazima nekoliko svjedoka nalazeći da su saglasni u bitnim dijelovima u pogledu opisa spornog događaja i da su izneseni objektivno i sa dovoljno detalja, kao i na materijalnim dokazima u spisu. Osim toga, Ustavni sud zapaža, a kako to proizilazi iz obrazloženja prvostepene presude, da je Osnovni sud, na osnovu izvedenih dokaza, bez ikakve sumnje utvrdio da je apelant kritičnog dana bio u tržišnom centru, kao i da se sporni događaj desio na način kako su to svjedoci opisali, odnosno kako se dinamika događaja mogla uočiti na snimku video-nadzora. Nadalje, iz obrazloženja prvostepene presude proizilazi da u konkretnom slučaju svi analizirani dokazi, svaki za sebe, predstavljaju indiciju da je apelant lice koje je izvršilo predmetno krivično djelo, te da se, kada se svi dokazi dovedu u međusobno povezanu cjelinu, bez ikakve sumnje može utvrditi da je apelant učinio predmetno krivično djelo.

S tim u vezi, Ustavni sud zapaža, a kako to proizilazi iz obrazloženja prvostep-

ene presude, da je apelant radnike na kasi doveo u zabludu, lažno im prikazujući činjenicu da artikli koje je uzeo sa polica tržnog centra imaju niže cijene nego što je bila njihova stvarna cijena, navodeći ih tako da na štetu tuđe imovine naplaćuju proizvode po znatno nižim cijenama, a prema bar-kodovima koje je apelant zamijenio (stavljao bar-kodove sa jeftinijih proizvoda na skuplje). Dalje, Ustavni sud zapaža da su apelantovi navodi bili predmet dodatne analize Apelacionog suda koji je zaključio da je prvostepeni sud, ocjenjujući savjesno sve izvedene dokaze, a shodno odredbi člana 281 Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta BiH („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“, br. 34/13, prečišćeni tekst, 27/14, 3/19 i 16/20), zaključio da je apelant mijenjao cijene i bar-kodove na proizvodima radi prevare. Osim toga, u odnosu na apelacione navode kojima se ukazuje na to da je izreka presude nerazumljiva, Ustavni sud zapaža da je istovjetan prigovor bio predmet razmatranja Apelacionog suda u redovnom postupku. Naime, Apelacioni sud je u obrazloženju drugostepene presude, između ostalog, naveo da presuda sadrži nužne podatke propisane članom 285 Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta BiH na osnovu kojih je nedvosmisleno da je izreka presude jasna, kao i da je apelant izrekom presude proglašen krivim samo za jedno svršeno krivično djelo prevara iz člana 288, stav 3, Krivičnog zakona Brčko distrikta BiH („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“, br. 33/13, prečišćeni tekst, 47/14, 26/16, 13/17 i 50/18), a ne i za pokušaj tog krivičnog djela.

Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da su redovni sudovi u obrazloženju osporenih presuda dali jasne i precizne razloge za svoje stavove, te da su za svaki dokaz koji su prihvatili dali logično i uvjerljivo obrazloženje, kao i da su jasno naveli vrijednost i uticaj pojedinog dokaza na utvrđivanje odlučnih činjenica, dovodeći ih u međusobnu vezu, pri čemu je izveden zaključak da svi sprovedeni dokazi predstavljaju zatvoreni krug indicija koje upućuju na jedini mogući zaključak da je upravo apelant počinio krivično djelo za koje je proglašen krivim i za koje je osuđen. Stoga, Ustavni sud smatra da ocjena izvedenih dokaza ni u jednom dijelu, sama po sebi, ne izgleda proizvoljna ili neprihvatljiva, niti ima elemenata koji bi ukazivali na to da je dokazni postupak zloupotrijebljen na apelantovu štetu. Dakle, Ustavni sud nije mogao zaključiti da su redovni sudovi izašli iz okvira diskrecije slobodne ocjene dokaza sprovedenih u postupku, što bi rezultiralo kršenjem člana 6, stav 1, Evropske konvencije, odnosno da sudovi i najmanju sumnju u pogledu nekog od dokaza nisu tumačili na način koji je bio povoljniji po apelanta, posljedično čemu, u konkretnom slučaju, nije došlo ni do kršenja načela in dubio pro reo iz člana 6, stav 2, Evropske konvencije.

(Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, broj AP-3982/19 od 3. februara 2021. godine)

Pravo na pravično suđenje

Postojanje litispendecije

Nema kršenja prava na pravično suđenje iz člana II/3e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6, stava 1 Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i prava kada nema ništa što bi ukazivalo da su redovni sudovi proizvoljno primijenili materijalno i procesno pravo kada su odbili apelantov i primarni i supsidijarni tužbeni zahtjev jer apelant nije dokazao da je graditelj držao u posjedu i gradio nešto na predmetnim nepokretnostima, niti da je apelant imao pravo svojine na njima i kada je Okružni sud u odnosu na protivtužbu tuženog predmete vratio prvostepenom sudu na ponovni postupak jer je redovni sud morao donijeti rješenje o odbacivanju protivtužbenog zahtjeva tuženog s obzirom na to da je već u vrijeme prethodnog ispitivanja protivtužbe i tužbe bilo poznato da je između istih stranaka po istom zahtjevu tuženog već pravosnažno okončan postupak.

Iz obrazloženja:

Ustavni sud ukazuje da iz činjenica predmeta proizlazi da je prvobitno donesena presuda Osnovnog suda ukinuta i predmet Nema kršenja prava na pravično suđenje iz člana II/3e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6, stav 1, Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i prava kada nema ništa što bi ukazivalo da su redovni sudovi proizvoljno primijenili materijalno i procesno pravo kada su odbili apelantov i primarni i supsidijarni tužbeni zahtjev jer apelant nije dokazao da je graditelj držao u posjedu i gradio nešto na predmetnim nepokretnostima, niti da je apelant imao pravo svojine na njima i kada je Okružni sud u odnosu na protivtužbu tuženog predmete vratio prvostepenom sudu na ponovni postupak vraćen tom sudu na ponovni postupak u fazu pripremnog ročišta. Ustavni sud zapaža da je već u pripreмноj fazi u ovom postupku bilo poznato da je presudom od 27. maja 2009. godine pravosnažno okončana parnica po istovjetnom tužbenom zahtjevu tuženog kao što je njegov protivtužbeni zahtjev u konkretnom predmetu, ali u obrnutim ulogama – apelant je tuženi u tom predmetu, a tužilac je tuženi iz konkretnog predmeta. Ustavni sud, u vezi s tim, ukazuje da je prvostepeni sud, kako je to i zaključio Okružni sud, shodno odredbama čl. 62 i 67 Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 8/03, 85/03, 74/05, 63/07, 105/08, 45/09, 49/09 i 61/13) već tada trebao odbaciti protivtužbeni zahtjev tuženog zbog postojanja litispendecije (što je taj sud i učinio u ukinutoj presudi).

Ustavni sud, u vezi s navedenim, ukazuje i da je tačan apelantov navod da je sud dužan u toku cijelog postupka da vodi računa o mogućoj litispendenciji, a ne samo do početka glavne rasprave. Međutim, kako je već rečeno, u konkretnom slučaju ovaj stav se ne može primijeniti s obzirom na to da je podatak o pravosnažno okončanom postupku između istih stranaka s istim tužbenim zahtjevom bio poznat još u fazi prethodnog ispitivanja tužbe kao i na pripremnom ročištu jer je

na njemu predložen i prihvaćen dokaz uvida u iskaz tužene, kao i drugi dokazi, uključujući i nalaz i mišljenje vještaka iz tog drugog postupka, a sve precizirano u presudi Osnovnog suda. Osim toga, Ustavni sud zapaža da iz stanja spisa proizlazi da je apelant imao i koristio mogućnost da u istom kapacitetu, kao i tuženi predlaže i provodi dokaze i da je time imao i adekvatan pristup sudu, a da činjenica da nije uspio da dokaže svoje tvrdnje ne ukazuje da mu je pristup sudu onemogućen. Zbog svega navedenog, Ustavni sud smatra apelantove navode neosnovanim.

(Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, broj AP-2067/19 od 10. decembra 2020. godine)

Pravo na pravično suđenje

Donošenje odluke u razumnom roku

Postoji povreda apelanticeinog prava na pravično suđenje u odnosu na donošenje odluke u razumnom roku kao jednom od aspekata prava na pravično suđenje iz člana II/3e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6, stav 1, Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i prava kada je postupak trajao osam godina i oko osam mjeseci za šta najveću odgovornost snosi Kantonalni sud pred kojim je prvi žalbeni postupak trajao gotovo pet godina, a koji za navedeno nije dao nikakve razloge.

Iz obrazloženja:

Ustavni sud, prije svega, ističe da se, prema konzistentnoj praksi Evropskog suda i Ustavnog suda, razumnost dužine trajanja postupka mora ocijeniti u svjetlu okolnosti pojedinog predmeta, vodeći računa o kriterijima uspostavljenim sudskom praksom Evropskog suda, a naročito o složenosti predmeta, ponašanju strana u postupku i nadležnog suda ili drugih javnih vlasti, te o značaju koji konkretna pravna stvar ima za apelanticu (vidi, Evropski sud, Mikulić protiv Hrvatske, aplikacija broj 53176/99 od 7. februara 2002. godine, Izvještaj broj 2002-I, stav 38).

Osim navedenog, Ustavni sud, podržavajući praksu Evropskog suda, podsjeća na to da član 6, stav 1, Evropske konvencije nameće državama ugovornicama dužnost da organizuju svoj pravosudni sistem na način da sudovi mogu zadovoljiti uslove ovog člana, uključujući i obavezu da postupaju u predmetima „u razumnom roku“ (vidi, Evropski sud, Marinović protiv Hrvatske, presuda od 6. oktobra 2005. godine).

Ustavni sud će u odnosu na donošenje odluke u razumnom roku razmatrati period od 15. marta 2010. godine, kao dana podnošenja tužbe, pa do 22. novembra 2018. godine, kada je Kantonalni sud donio presudu kojom je okončan predmetni parnični postupak. Dakle, relevantni period koji će Ustavni sud uzeti u razmatranje je osam godina i oko osam mjeseci.

U konkretnom slučaju radi se o parničnom postupku u kojem su tužiocu podnijeli tužbu radi isplate duga protiv apelantice. S obzirom na činjenična i pravna

pitanja koja je u postupku trebalo riješiti, Ustavni sud smatra da se u konkretnom slučaju nije radilo o složenom predmetu. Ocjenjujući značaj postupka za apelanticu, Ustavni sud smatra da se radi o postupku značajnom za apelanticu, jer je apelantica imala interes da se što prije okonča postupak u kojem su tužiocu tražili isplatu duga iz osnova neispunjenja obaveze od apelantice, sve sa zakonskom zateznom kamatom. Nadalje, Ustavni sud ne uočava da iz dostavljene dokumentacije slijedi da je apelantica uticala na dužinu trajanja postupka.

Ocjenjujući postupanje redovnih sudova, Ustavni sud zapaža da je Opštinski sud prvu presudu u predmetnom postupku donio u roku od jedne godine i sedam mjeseci nakon podnošenja tužbe (15. marta 2010. godine), te da je Kantonalni sud rješenjem nakon skoro pet godina (računajući od dana donošenja prvostepene presude) žalbe tužioca uvažio, prvostepenu presudu ukinuo i predmet vratio prvostepenom sudu na ponovno suđenje. Ponovni postupak pred Opštinskim sudom je trajao oko jednu godinu i šest mjeseci, dok je postupak pred Kantonalnim sudom po apelanticinoj žalbi trajao oko osam mjeseci (sve računajući od donošenja prethodne odluke). Sumirajući sve navedeno, tj. ocjenjujući trajanje postupka u cjelini, te uzimajući u obzir da se nije radilo o složenom predmetu, Ustavni sud zaključuje da pretežnu odgovornost za dužinu postupka u konkretnom slučaju snosi Kantonalni sud pred kojim je prvi žalbeni postupak trajao skoro pet godina. Pri tome, Ustavni sud zapaža da Kantonalni sud u odgovoru na apelaciju nije ponudio bilo kakvo obrazloženje kojim bi eventualno opravdao dužinu trajanja postupka pred tim sudom.

Ustavni sud podsjeća da, prema članu 74, stav 1, Pravila Ustavnog suda, u odluci kojom usvaja apelaciju Ustavni sud može odrediti naknadu na ime nematerijalne štete. Prema članu 74, stav 2, Pravila Ustavnog suda, ako Ustavni sud odredi da je potrebno dodijeliti novčanu naknadu, odrediće je na osnovu pravednosti, uzimajući u obzir standarde koji proizlaze iz prakse Ustavnog suda.

S obzirom na odluku u ovom predmetu, a imajući u vidu presude Evropskog suda protiv Bosne i Hercegovine (vidi, Evropski sud, Dorić protiv BiH, aplikacija broj 68811/13, 7. novembra 2017. godine; Škrbić i Vujičić protiv BiH, aplikacije br. 37444/17 i 75271/17 od 6. juna 2019. godine i Hadžajlić i ostali protiv BiH, aplikacija broj 10770/18 od 16. januara 2020. godine), dosadašnju praksu, ekonomske uslove u Bosni i Hercegovini (podaci dostupni na www.bhas.ba) i okolnosti konkretnog slučaja, prema članu 74 Pravila, odnosno članu 41 Evropske konvencije, Ustavni sud smatra da u konkretnom slučaju na ime naknade nematerijalne štete, zbog nedonošenja odluke u razumnom roku, apelantici treba isplatiti iznos od 500,00 KM.

Navedeni iznos apelantici je dužna isplatiti Vlada Kantona Sarajevo u roku od tri mjeseca od dana dostavljanja ove odluke. Ova odluka Ustavnog suda u dijelu koji se odnosi na naknadu nematerijalne štete predstavlja izvršnu ispravu.

(Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, broj AP-1428/19 od 22. decembra 2020. godine)

Pravo na pravično suđenje i pravo na imovinu

Odgovornost za prekršaj

Nema povrede prava na pravično suđenje iz člana II/3e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6, stav 1, Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i prava na imovinu iz člana II/3k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1, Protokola broj 1, uz ovu konvenciju kada je Kantonalni sud potvrdio prvostepeno rješenje kojim su apelanti proglašeni odgovornim da su počinili prekršaj koji im je stavljen na teret, a koji postupak je pokrenuo stvarno nadležni organ, a za svoju odluku je dao jasne, argumentovane i precizne razloge, a takvo obrazloženje Ustavni sud ne smatra proizvoljnim.

Iz obrazloženja:

Ustavni sud zaključuje da u ovom predmetu nije riječ o različitim tumačenjima Kantonalnog suda koja bi mogla stvoriti pravnu nesigurnost, nego o promjeni sudske prakse. Naročito iz razloga što redovni sudovi imaju diskreciona ovlaštenja koja im omogućuju promjenu sudske prakse, posebno iz razloga što je i u Bosni i Hercegovini u primjeni sistem „pisanog prava“ slijedom čega redovni sud u teoriji nije vezan presedanima. Shodno navedenom, Ustavni sud u okolnostima konkretnog slučaja tvrdnje apelanata o povredi principa pravne sigurnosti ne može prihvatiti kao osnovane.

Ustavni sud ukazuje da je razmotrio praksu na koju su se apelanti pozvali, ali ona ne može uticati na drugačiju odluku Ustavnog suda. Ustavni sud napominje da je Odlukom ovog suda broj AP-1076/09 od 26. januara 2012. godine utvrđeno da je Vrhovni sud u identičnoj činjeničnoj i pravnoj situaciji odlučio drugačije bez bilo kakvog obrazloženja i iznošenja razloga za to. Stoga je Ustavni sud u toj odluci zaključio da je time Vrhovni sud povrijedio princip pravne sigurnosti koji je neodvojiv element prava na pravično suđenje iz člana II/3e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6, stav 1, Evropske konvencije. Međutim, u konkretnom predmetu se ne radi o identičnoj činjeničnoj i pravnoj situaciji i, shodno tome, nema kršenja tog principa. Takođe, Ustavni sud primjećuje da se u predmetu broj AP-2338/15 nije odlučivalo o istim činjeničnim i pravnim pitanjima kao u predmetnoj apelaciji. Naime, u toj odluci se odlučivalo o odlukama redovnih sudova vezanih za primjenu relevantnih odredaba Zakona o mjenici povodom tužbenog zahtjeva za isplatu mjeničnog duga između istih stranaka, te odlukama Vrhovnog suda donesenih nakon mjesec dana, pa je Vrhovni sud u drugom predmetu koji je u odnosu na kvalifikaciju mjenice i prigovor zastare pokretao identična pravna pitanja donio suprotnu odluku.

U pogledu navoda apelanata o povredi prava na imovinu iz člana II/3k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1, Protokola broj 1, uz Evropsku konvenciju, Ustavni sud zapaža da se navodi o kršenju ovog prava, u suštini, zasnivaju na istim navodima koje su apelanti istakli u pogledu kršenja prava na pravično suđenje, a što je Ustavni sud već obrazložio u prethodnim tačkama ove odluke.

(Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, broj AP-3178/19 od 17. februara 2021. godine)

Pravo na privatni i porodični život, dom i prepisku

Najbolji interes djeteta

Nema kršenja prava na porodični život iz člana II/3f) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 8 Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda kada je Okružni sud konačnom odlukom u ovom predmetu ispitao sve relevantne okolnosti konkretnog slučaja temeljem kojih je izveden zaključak da je u najboljem interesu J.B. da se povjeri na brigu i vaspitanje tužiocu, poštujući, prije svega, želju J.B. koja je s obzirom na uzrast mogla iskazati volju sa kojim od roditelja želi da živi, a takva odluka je preispitana od strane Centra za socijalni rad i redovnih sudova i kada je na taj način osporenom odlukom, koja je donesena u najboljem interesu J.B., uspostavljen pravičan balans između suprotstavljenih interesa u ovom postupku.

Iz obrazloženja:

U predmetnom slučaju Ustavni sud zapaža da su redovni sudovi prilikom odlučivanja zaista imali u vidu odluku tada mladb. J.B. (16 godina) da želi da živi sa tužiocem i njegovom novom porodicom u Banjoj Luci. Međutim, Ustavni sud zapaža da je odluka J.B. prihvaćena nakon uzimanja u obzir svih relevantnih okolnosti koje su ukazale da bi to bilo u najboljem interesu mladb. J.B. Naime, Ustavni sud zapaža da je odluka J.B. ispoštovana nakon što su kvalifikovane osobe Centra za socijalni rad i sud obavili razgovore sa J.B. temeljem kojih su, s obzirom na njen uzrast i psihofizičku zrelost, saglasno došli do zaključka da je J.B. mogla formirati jasan i nedvosmislen stav o tome s kim želi da nastavi da živi, te da bi se nepoštovanje njene želje negativno odrazilo na njen daljnji psihički i fizički razvoj i da je to, konačno, u njenom najboljem interesu.

Ustavni sud zapaža da su u tu procjenu bile uključene obje strane. Ustavni sud ne zapaža ništa što bi uputilo na zaključak da je u proceduralnom smislu prilikom odlučivanja bilo propusta od strane redovnih sudova, odnosno da je postupanje redovnih sudova bilo suprotno Porodičnom zakonu ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 54/02, 41/08 i 63/14) ili Konvenciji koja je bila primjenjiva u vrijeme odlučivanja. Posebno, Ustavni sud zapaža da je tokom postupka utvrđeno da je odnos između J.B. i apelantice disfunkcionalan i da je jasno naglašeno da svi akteri moraju učiniti napor da taj odnos unaprijedi, kako bi se vratilo međusobno povjerenje.

Ustavni sud iz odluka redovnih sudova zapaža da su se redovni sudovi u svojim odlukama bavili uzrocima otpora J.B. da se vrati apelantici u Beograd, uz jasan naglasak da sve strane moraju uložiti dodatni napor kako bi se uspostavio funkcionalan odnos između J.B. i apelantice, uključujući porodice sa obje strane, što prema ocjeni Ustavnog suda, jeste i treba da bude jasna poruka svim akterima. Uspostava

funkcionalnog odnosa je proces koji se odvija postepeno, a koji podrazumijeva međusobno uvažavanje i ulaganje dodatnog napora za postizanje takvog odnosa. Isto tako, Ustavni sud naglašava da je prilikom odlučivanja imao u vidu da je J.B. sada punoljetna i da te činjenice mora biti svjesna i apelantica, koja, kao majka, mora uložiti napor da prihvati odluku J.B. sa kojom se očito ne slaže, te da svoju energiju usmjeri na prevazilaženje eventualnih nesuglasica u njihovim međusobnim odnosima, kako bi se uspostavila ravnoteža i vratilo narušeno međusobno povjerenje.

(Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, broj AP-716/21 od 21. aprila 2021. godine)

Pravo na slobodu izražavanja

Naknada nematerijalne štete

Nema kršenja prava na slobodu izražavanja iz člana II/3h) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 10 Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda kada su sudovi za svoje odluke, kojima su apelantica i ostali tuženi obavezani na naknadu nematerijalne štete tužiocu zbog kršenja njegovog privatnog i javnog (poslovnog) ugleda i časti, dali argumentovana i jasna obrazloženja u situaciji kada apelantica i ostali tuženi nisu dokazali istinitost informacija koje su objavljene u spornoj emisiji prilogom o tome da je tužiočev magistarski rad plagijat i kada nisu uložili razuman napor da potvrde činjenice koje su iznesene, iz čega slijedi da nije postojala iskrena namjera da javnosti pruže tačne i pouzdane informacije u skladu s novinarskom etikom.

Iz obrazloženja:

Ustavni sud ukazuje da prvoapelantica, kao javni emitter, zapravo nije vodila računa o posljedicama objavljivanja sporne emisije prije potvrde činjenica koje su navedene o tužiocu, posebno imajući u vidu ozbiljnost tvrdnji iznesenih u prilozi- ma iz navedene emisije. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da su redovni sudovi dali dovoljno jasno i logično obrazloženje da se radi o neistinitim činjenicama koje apelantica i ostali tuženi nisu dokazali, a ne o mišljenju (vrijednosnom sudu). Stoga, Ustavni sud zapaža da je u konkretnom slučaju nesporno da su apelantica i ostali tuženi propustili da provjere istinitost informacija koje su iznesene u spornoj emisiji o tužiocu jer emisija nije prenošena „uživo“, niti su suštinski dali priliku tužiocu da ukaže da su takve tvrdnje neosnovane, jer su njegovu izjavu nekorektno prenijeli, a nisu objavili ni njegov demanti. Sve navedeno ukazuje da apelantica i ostali tuženi, u smislu standarda koji proizlaze iz prakse Evropskog suda za ljudska prava, nisu postupali bona fide u nastojanju da pruže javnosti tačne i pouzdane informacije o temi spornog priloga u informativnoj emisiji apelantice u skladu s novinarskom etikom (vidi, mutatis mutandis, Bladet Tromsø i Stensaas protiv Norveške [GC] broj 21980/93, § 65, ECHR 1999-III).

Na osnovu izloženog, Ustavni sud smatra da je miješanje u pravo apelantica na

slobodu izražavanja bilo „neophodno u demokratskom društvu“, da „miješanje“ korespondira „hitnoj društvenoj potrebi“, da je proporcionalno legitimnom cilju koji se želi postići. U vezi s tim, Ustavni sud smatra da je mjera koja je preduzeta radi zaštite ugleda i časti tužioca, odnosno obavezivanje apelantice i ostalih tuženih da solidarno isplate tužiocu iznos od 3.500,00 KM, u datim okolnostima proporcionalna težini povrede njegovog ugleda, a čemu se tužilac detaljno izjašnjavao prilikom saslušanja pred sudom (prijetnje da će tužioca ubiti, podrugljivo dobacivanje i vrijeđenje na ulici, da su ga uposlenici nakon toga oslovljavali plagijatorom, da se to odrazilo na njegovo psihičko stanje i sl.), kao i da su razlozi i opravdanja koja su dali redovni sudovi u osporenim presudama za takvo miješanje relevantni i dovoljni, zbog čega osporenim presudama nije prekršeno pravo apelantice na slobodu izražavanja. Pri tome, Ustavni sud ukazuje, podržavajući praksu u predmetima koji su sa ovog aspekta pokretali slična pravna pitanja, da sudovi nisu ograničeni posebnim formalnim dokaznim sredstvima, naročito ne izvođenjem dokaza vještačenjem u pravcu utvrđivanja „jačine i trajanja duševnih bolova“ (vidi, između ostalih, Ustavni sud, odluke o dopustivosti i meritumu broj AP 1678/12 od 8. decembra 2015. godine, tačka 35, te AP-2788/19 od 3. marta 2021. godine tačka 49, dostupne na web-stranici Ustavnog suda www.ustavnisud.ba). Stoga, Ustavni sud smatra da je u okolnostima konkretnog slučaja mjera koja je preduzeta radi zaštite ugleda i časti tužioca, odnosno obavezivanje apelantice i ostalih tuženih da tužiocu solidarno isplate iznos od 3.500,00 KM, proporcionalna težini povrede tužiočeve časti i ugleda.

(Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, broj AP-2231/19 od 19. maja 2021. godine)

Pravo na djelotvoran pravni lijek u vezi s pravom na pravično suđenje

Parnična sposobnost stranke da izjavi reviziju

Prekršeno je apelantovo pravo na djelotvoran pravni lijek iz člana 13 Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda u vezi s pravom na pristup sudu iz člana II/3e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6, stav 1, ove konvencije kada sud odbaci zahtjev za vanredno preispitivanje analognom primjenom Zakona o parničnom postupku kojim se ograničava parnična sposobnost stranke da izjavi reviziju budući da takvo ograničenje nije propisano u Zakonu o upravnim sporovima koji sadrži odredbe o tome ko i kako može podnijeti zahtjev za vanredno preispitivanje, pa je primjena člana 55 Zakona o upravnim sporovima proizvoljna.

Iz obrazloženja:

O istom pravnom pitanju Ustavni sud je raspravljao u više svojih odluka (vidi Ustavni sud, odluke o dopustivosti i meritumu br. AP-429/19 od 28. oktobra 2020. godine; AP-284/19 od 15. jula 2020. godine; AP- 6522/18 od 20. maja 2020. godine i AP-5055/18 od 15. januara 2020. godine, dostupne na internetskoj stranici

Ustavnog suda www.ustavnisud.ba) u kojima je identične apelacione navode razmotrio s aspekta povrede prava iz člana 13 Evropske konvencije u vezi s pravom iz člana II/3e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6, stav 1, Evropske konvencije.

Dovodeći navedene stavove iz citirane Odluke broj AP-5055/18 od 15. januara 2020. godine u vezu s okolnostima konkretnog predmeta, Ustavni sud smatra da su oni u cjelosti primjenjivi i u konkretnom slučaju. Slijedom navedenog, imajući u vidu stavove izražene u Odluci broj AP-5055/18 u pogledu navedenog pitanja, te sve okolnosti konkretnog slučaja, Ustavni sud je ustanovio da je odbacivanjem apelantovog zahtjeva za vanredno preispitivanje analognom primjenom Zakona o parničnom postupku („Službene novine Federacije BiH“, br. 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15) kojim se ograničava parnična sposobnost stranke da izjavi reviziju, budući da takvo ograničenje nije propisano u Zakonu o upravnim sporovima („Službene novine Federacije BiH“, broj 9/05) koji sadrži odredbe o tome ko i kako može podnijeti zahtjev za vanredno preispitivanje, Vrhovni sud je inače djelotvoran pravni lijek učinio nedjelotvornim tako što je apelantu proizvoljno onemogućio pristup tom pravnom lijeku. Stoga je u konkretnom slučaju prekršeno apelantovo pravo na djelotvoran pravni lijek iz člana 13 Evropske konvencije u vezi s pravom na pristup sudu iz člana 6, stav 1, Evropske konvencije.

(Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, broj AP-5019/19 od 16. marta 2021. godine)

Pravo na imovinu

Izvršenje pljenidbom novčanih sredstava

Ne postoji kršenje prava na imovinu iz člana II/3k) Ustava Bosne Hercegovine kada su osporene odluke zasnovane na zakonu, donesene u javnom interesu, a na apelanticu nije stavljen ni „pretjeran teret“, jer su zakonski modaliteti navedenih ograničenja proporcionalni ciljevima koji se žele postići.

Iz obrazloženja:

U vezi sa zakonitošću miješanja, Ustavni sud zapaža da je prvostepeni sud na prijedlog tražioca izvršenja dozvolio izvršenje pljenidbom novčanih sredstava sa apelanticeinog računa radi naplate iznosa dosuđenog pravosnažnim rješenjem tog suda kao izvršne isprave. Ustavni sud zapaža da je apelantica tokom postupka (prigovor protiv rješenja o izvršenju i žalba protiv rješenja kojim je odbijen prigovor) istakla da je predmetni dug koji je imala prema tražiocu izvršenja izmiren na osnovu pisanog sporazuma o vansudskom namirenju duga koji je zaključen između opunomoćenika tražioca izvršenja i apelantice, a koji je opunomoćenik tražioca izvršenja zaključio na osnovu generalne punomoći koju mu je izdao tražilac izvršenja. Ustavni sud, takođe, zapaža da su redovni sudovi na osnovu provedenih dokaza (iskaza saslušanih svjedoka – stečajnog upravnika tražioca izvršenja i uvida u materijalne dokaze) utvrdili da je opunomoćenik tražioca izvršenja prema izdatoj

punomoći imao ovlaštenje da zastupa tražioca izvršenja u svim postupcima koji se vode pred Opštinskim sudom a u kojima se tražilac izvršenja pojavljuje u svojstvu stranke. Uz to je utvrđeno da je opunomoćenik tražioca izvršenja, u smislu odredaba člana 305 Zakona o parničnom postupku („Službene novine Federacije BiH”, br. 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15), bio ovlašten da nakon pravosnažnog okončanja postupka u predmetu podnese zahtjev za izvršenje te odluke u ime davaoca punomoći, tražioca izvršenja, pa i naplatu iznosa prema izvršnoj ispravi - pravosnažnoj presudi, te da, shodno izdatoj punomoći, nije bio ovlašten da zaključi sporazum kojim se opunomoćenik odriče u svoje ime dijela dosuđenih troškova tako da će se isplatom iznosa od 130.000,00 KM smatrati da je obaveza izvršena.

Ustavni sud zapaža da su redovni sudovi prilikom odlučjenja imali u vidu ovlaštenja opunomoćenika tražioca izvršenja u smislu člana 305 Zakona o parničnom postupku, kao i činjenicu da je navedeni opunomoćenik sa tražiocem izvršenja imao zaključen i ugovor o zastupanju, u skladu sa odredbama člana 28 Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad advokata („Službene novine Federacije BiH”, br. 22/04 i 24/04), u kojem je ugovoren način plaćanja advokatskih usluga za zastupanje tražioca izvršenja u predmetima u kojima se pojavljuje u svojstvu stranke. Imajući u vidu sadržaj odredaba člana 305 Zakona o parničnom postupku i relevantnih odredaba Zakona o izvršnom postupku („Službene novine Federacije BiH”, br. 32/03, 52/03, 33/06, 39/06, 39/09, 29/11, 74/11, 35/12, 35/12, 46/16, 36/17, 55/18 i 25/20), kao i odredaba člana 28 Tarife, koje su redovni sudovi imali u vidu, Ustavni sud u njihovoj primjeni ne uočava proizvoljnost iz čega slijedi da je miješanje u apelantičino pravo na imovinu bilo u skladu sa zakonom.

(Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, broj AP-1023/19 od 3. marta 2021. godine)

Zabrana ponovnog suđenja

Načelo ne bis in idem

Nema povrede člana 4, Protokola broj 7 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda budući da rješenje kojim je obustavljen raniji postupak protiv apelanta nema karakter oslobađajuće ili optužujuće presude, odnosno nema karakter presuđene stvari.

Iz obrazloženja:

U konkretnom slučaju nesporno je da je rješenjem Okružnog vojnog suda obustavljena istraga protiv apelanta zbog odustanka Okružnog vojnog tužilaštva od daljnjeg krivičnog gonjenja. Takođe je nesporno da je apelant naknadno, u postupku koji je predmet apelacije, proglašen krivim za krivično djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva koje proizlazi iz „istih činjenica“ kao i djelo za koje je prethodno doneseno rješenje o obustavljanju istrage. Dakle, u konkretnom slučaju Ustavni sud mora odgovoriti na pitanje predstavlja li rješenje Okružnog vojnog

suda kojim je protiv apelanta obustavljena istraga, po svom karakteru, res iudicata, što je uslov za primjenljivost člana 4, Protokola broj 7 uz Evropsku konvenciju.

Ustavni sud nalazi da je Sud BiH u obrazloženju odluke osporene predmetnom apelacijom dao detaljne, jasne i precizne razloge za svoje odlučnje, u čemu Ustavni sud ne nalazi proizvoljnost. Naime, Ustavni sud nalazi da je Sud BiH podrobno analizirao apelantov prigovor u pogledu povrede načela ne bis in idem, da je jasno i precizno obrazložio da je prvi postupak koji se vodio protiv apelanta i ostalih optuženih okončan odlukom koja je imala isključivo procesni karakter i nije se upuštala o odlučivanje o meritumu glavne stvari, zbog čega je taj sud zaključio da u konkretnom slučaju nisu osnovani prigovori odbrana optuženih da se radilo o presuđenoj stvari. Takođe, Sud BiH se u obrazloženju osporene presude pozvao na član 4 Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, br. 3/03, 32/03, 36/03, 26/04, 63/04, 13/05, 48/05, 46/06, 76/06, 29/07, 32/07, 53/07, 76/07, 15/08, 58/08, 12/09, 16/09, 93/09, 72/13, 49/17, 42/18, 65/18) i član 4, Protokola broj 7 uz Evropsku konvenciju i zaključio da nisu postojale smetnje koje bi onemogućavale vođenje novog krivičnog postupka protiv apelanta i ostalih optuženih i donošenje meritorne odluke.

Na osnovu iznesenog, Ustavni sud u odluci Suda BiH ne nalazi bilo kakvu proizvoljnost budući da je za svoju odluku dao argumentovano obrazloženje i pozvao se na relevantne odredbe. Imajući u vidu navedeno, te konzistentnu praksu Evropskog suda i Ustavnog suda, Ustavni sud smatra da rješenjem Okružnog vojnog suda kojim je obustavljena istraga protiv apelanta, nije utvrđivana osnovanost krivične optužbe. Zbog navedenog, Ustavni sud smatra da u konkretnom slučaju nije prekršeno načelo ne bis in idem budući da rješenje kojim je obustavljena istraga nema karakter oslobađajuće ili osuđujuće presude, odnosno nema karakter presuđene stvari u smislu člana 4, Protokola broj 7 uz Evropsku konvenciju.

(Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, broj AP-3416/19 od 12. januara 2021. godine)

Literatura:

Alston, P, Goodman, R, International human rights – the successor to international human rights in context: law, politics and morals, Oxford University Press, Oxford 2012.

Anagnostou, D., Mungiu-Pippidi, A., Domestic Implementation of Human Rights Judgments in Europe: Legal Infrastructure and Government Effectiveness Matter, The European Journal of International Law, vol. 25, 1, 2014.

Andreadakis, S., The European Convention on Human Rights, the EU and the UK: Confronting a Heresy: A Reply to Andrew Williams, The European Journal of International Law, vol. 24, 4, 2013.

Dzehtsiarou, K., European Consensus and the Evolutive Interpretation of the European Convention on Human Rights, German Law Journal, 10, 2011.

Forst, D., The Execution of Judgments of the European Court of Human Rights,

Limits and Ways Ahead, dostupno na: https://www.icl-journal.com/download/f1527ce-403500a9ec58b8269a9a91471/ICL_Thesis_Vol_7_3_13.pdf.

Grabenwarter, C., Pabel, K., Article 6 (fundamental rights – the charter and the ECHR), In: Blanke H-J, Mangiameli S (eds) *The Treaty on European Union (TEU) – a commentary*. Springer, Heidelberg 2013.

Harris, D., et al., *Law of the European Convention on Human Rights Law of the European Convention on Human Rights*, Oxford University Press, Oxford 2014.

Lambert Abdelgawad, E., *The Execution of the Judgments of the European Court of Human Rights: Towards a Non-coercive and Participatory Model of Accountability*, *Zeitschrift für ausländisches öffentliches Recht und Völkerrecht*, vol. 69, 3, 2009.

Marochini, M., *The interpretation of the European Convention on Human Rights*, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu*, god. 51, 1, 2014.

Mol, N., Harbi, K., *Pravo na pravično suđenje, Vodič za primenu člana 6 Evropske konvencije o ljudskim pravima*, *Priručnik o ljudskim pravima*, broj 6, Savjet Evrope, Kancelarija u Beogradu, Beograd 2007.

Mowbray, A., *The Creativity of the European Court of Human Rights*, *Human Rights Law Review*, 1, 2005.

Omejec, J., *Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda u praksi Evropskog suda za ljudska prava – strasbourgški acquis*. Novi informator, Zagreb 2013.

Paunović, M., Krivokapić, B., Krstić, I., *Međunarodna ljudska prava*, *Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu*, Beograd 2016.

Rainey, B., Wicks, E., Ovey, C., Jacobs, White, and Ovey: *The European Convention on Human Rights*, Oxford University Press, Oxford 2017.

Show, M., *International Law*, Cambridge University Press, Cambridge 2008.

Stubberfield, C., *Lifting the organisational veil: positive obligations of the European Union following accession to the European Convention on Human Rights*, *Aust Int Law J* 19, 2012.

Vitkauskas, D., Dikov, G., *Protecting the right to a fair trial under the European Convention on Human Rights*, *Council of Europe human rights handbooks*, Council of Europe, Strasbourg 2012.

Williams, A., *The European Convention on Human Rights, the EU and the UK: Confronting a Heresy*, *The European Journal of International Law*, vol. 24, 4, 2013.

PRACTICE OF THE CONSTITUTIONAL COURT OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

PhD Marina M. SIMOVIĆ*

Abstract: Generally speaking, the competencies of the Constitutional Court of Bosnia and Herzegovina are defined in Articles IV/3, VI/3 and VI/4 of the Constitution of Bosnia and Herzegovina. Within the basic task, supporting the Constitution of Bosnia and Herzegovina, according to these constitutional provisions, there are seven types of jurisdiction, which ultimately mean differentiated procedures, as well as specific decisions depending on the type of jurisdiction and the nature of disputes. Basically, the differentiation of these jurisdictions is based on the fact to what extent the Constitutional Court of Bosnia and Herzegovina, in addition to the classic task of protecting constitutionality, in some types of disputes has a more direct connection with the judicial, i.e. legislative power.

The Paper gives an overview of several recent decisions of the Constitutional Court of Bosnia and Herzegovina from the appellate jurisdiction of this Court. In accordance with Article VI/3b) of the Constitution of Bosnia and Herzegovina, the Constitutional Court shall also have appellate jurisdiction over issues under this Constitution arising out of a judgment of any other court in Bosnia and Herzegovina. In addition, in accordance with Article 18 paragraph (1) of the Rules of the Constitutional Court, the Constitutional Court may examine an appeal only if all effective remedies available under the law against a judgment or a decision challenged by the appeal have been exhausted and if the appeal is lodged within a time limit of 60 days as from the date on which the appellant received the decision on the last effective remedy he/she used.

Key words: Constitution of Bosnia and Herzegovina, Constitutional Court of Bosnia and Herzegovina, European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, European Court of Human Rights, right to a fair trial...

* Secretary of the Ombudsman for Children of the Republic of Srpska; Associate Professor at the Law Faculty of Pan-European University "Apeiron" Banja Luka; e-mail: marina.s@blic.net